

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРОВОА ПРОТИДІЯ ПРАВОПОРУШЕННЯМ У СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ: ЗМІСТ ТА ЗНАЧЕННЯ

Олександра Сергіївна ЯЦЕНКО,

здобувач Університету сучасних знань

Податкова система є критично важливою для фінансової стабільності держави та забезпечення публічних потреб суспільства. Однак, її ефективність значною мірою підривається масовим недотриманням податкового законодавства, що призводить до податкових правопорушень. Ці правопорушення, від умисного ухилення до маніпуляцій з обліком, мають не лише економічний, а й соціально-правовий характер, руйнуючи довіру до державних інститутів та спотворюючи розподіл ресурсів.

Визнаючи комплексний характер податкових правопорушень та їхні негативні наслідки, адміністративно-правова протидія виступає найбільш оперативним, гнучким та превентивним інструментом впливу. Вона дозволяє здійснювати своєчасне реагування, запобігати подальшому розвитку протиправної поведінки та ліквідовувати її наслідки, не вдаючись до більш суворих кримінально-правових механізмів. Цей підхід є ефективним для вирішення широкого спектра правопорушень, що не несуть значної суспільної небезпеки, але масово впливають на ефективність податкових надходжень.

Проте, ключовою проблемою, що потребує негайного вирішення, є відсутність чіткого законодавчого визначення поняття «адміністративно-правова протидія правопорушенням у сфері оподаткування». Така дефініція повинна містити не лише загальну характеристику цього явища, але й визначати коло суб'єктів, цілі, принципи, форми та засоби протидії. На наш погляд, її включення до законодавства сприятиме уніфікації термінології, посиленню правової захищеності учасників податкових правовідносин та підвищенню ефективності державної податкової політики в цілому.

Необхідність існування та нормативного закріплення поняття «адміністративно-правова протидія правопорушенням у сфері оподаткування» зумовлена кількома ключовими факторами, що мають як практичне, так і теоретичне значення.

Перш за все, сфера оподаткування є однією з найбільш вразливих до правопорушень, оскільки вона безпосередньо пов'язана із наповненням державного бюджету та реалізацією соціально-економічної політики [1]. Будь-яке порушення у цій сфері — чи то умисне ухилення від сплати податків, чи маніпуляції з обліком, чи зловживання з боку службових осіб контролюючих органів — завдає прямої шкоди публічним інтересам. У таких умовах адміністративно-правова протидія має виступати самостійним і чітко структурованим інструментом, який

забезпечує своєчасне реагування держави на податкові правопорушення, запобігає їх систематизації та знижує рівень фіскальних втрат.

По-друге, без належного понятійного апарату держава не може ефективно реалізовувати політику у сфері податкової безпеки. Введення на нормативному рівні поняття «адміністративно-правова протидія» дозволило б сформувати узгоджену систему заходів, спрямованих на запобігання, виявлення, припинення та усунення наслідків податкових правопорушень.

Третім аргументом є необхідність гарантування принципу правової визначеності, який вимагає чіткості правових норм, передбачуваності правових наслідків і прозорості процедур [2]. Відсутність чіткого визначення адміністративно-правової протидії створює ризик зловживань, вибіркового застосування санкцій, а також ускладнює правовий захист платників податків. Водночас наявність такого поняття у законодавстві дозволить структурувати повноваження контролюючих органів, уніфікувати процедури перевірок та оскарження рішень, а також забезпечити баланс між публічними інтересами та правами суб'єктів господарювання.

Крім того, адміністративно-правова протидія може розглядатися як елемент державної політики у сфері податкової справедливості. Її впровадження як правової категорії дозволить не лише підвищити ефективність фіскального контролю, але й зміцнити довіру громадян до держави та її інституцій через забезпечення рівного і справедливого застосування податкового законодавства.

З урахуванням викладеного, а також зважаючи на аналіз чинної нормативної бази та наукових джерел, доречно запропонувати таке авторське визначення: адміністративно-правова протидія правопорушенням у сфері оподаткування в Україні — це сукупність організаційно-правових заходів, що реалізуються уповноваженими державними органами з метою виявлення, попередження, припинення та правового реагування на факти порушення податкового законодавства, шляхом застосування заходів адміністративного впливу, спрямованих на забезпечення податкової дисципліни, захист публічних інтересів та відновлення порушеного фінансово-правового порядку.

Таке визначення поєднує в собі ключові елементи, притаманні правовому механізму державного впливу на податкові правовідносини:

- а) функціональну мету — забезпечення законності у сфері оподаткування, фінансової стабільності держави;
- б) суб'єктний склад — контролюючі, наглядові та правоохоронні органи;
- в) засоби реалізації — адміністративні санкції, перевірки, приписи, запобіжні заходи тощо;
- г) орієнтацію на суспільно важливі цілі — бюджетну стабільність, податкову дисципліну, рівність і прозорість фіскальних зобов'язань.

На наш погляд, запровадження такого поняття у науковий та нормативний обіг має не лише теоретичну цінність, але й практичне значення для забезпечення системного, ефективного і правового підходу до боротьби з податковими правопорушеннями в Україні.

Список використаних джерел

1. Бречко О.В., Стародуб В.М. Класифікація податкових деліктів з позицій податкового контролю. м. Тернопіль, 27 груд. 2019 р. 2019. С. 117–119. URL: <https://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/37409/1/117.pdf>
2. Принцип правової визначеності та зміни судової практики. URL: <https://so.supreme.court.gov.ua/authors/607/pryntsypr-pravovoi-vyznachenosti-ta-zminy-sudovoi-praktyky>